

Plurilinguited in scoula, chargia u inrichimaint?

Resultats d'ün stüdi da püs ans illas scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota

DA MANFRED GROSS*

■ **A vain suvenz pretais cha l'instrucziun in püssas linguas surdumanda a scolaras e scolar. Per sclarir quella dumanda haun las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota incumbenzo a la SAPGR d'evaluer scientificamaing la situaziun.** La Scoula ota da pedagogia dal Grischun (SAPGR) ho fat düraunt ils ans 2013–2017 per incumbenzo da las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota Bever, Schlarigna, Samedan e Puntraschna evaluaziuns i'ls rams rumauntsch, matematica e tudas-ch. Ils tests sun gnies fats cun scolaras e scolar da las 3., 6. ed 8. classes. Cün quist stüdi haun las quatter scoulas bilinguas partecipadas vulieu eruir, quaut otas cha las cumpetenzas da lur scolaras e scolar illas duos linguas da scoula ed in matematica sun ed in che relaziun cha lur abiliteds staun cun quellas da lur cumpagns da las classes da referenza in Engiadina ed in otras regiuns dal Grischun.

La scoula bilingua – ün model da success

A vain suvenz pretais cha l'instrucziun plurilingua saja üna chargia memma granda per las scolaras ed ils scolar. Güst in Engiadin'Ota, inua cha'l tudas-ch es dvanto daspö decennis la lingua dominanta, s'augmanta uschè il squitsch impustüt sül rumauntsch. Bgers crajan nempe cha l'instrucziun in rumauntsch influenzescha in maniera negativa las abiliteds dals scolar eir in oters rams, scu p. ex. in matematica, inua cha l'incler ün text ed as savair exprimer dvainta viepü important.

Il stüdi actual da la Scoula ota da pedagogia dal Grischun muossa cha quellas temmas nu sun güstifichedas. Ils resultats cumprouvan a l'incuntrar cha'l model da la scoula bilingua, praticato daspö püs ans cun success in Engiadin'Ota, es ün model chi s'affo fich bain per quista regiun cun sia granda diversited linguisti-

ca e culturela. Il model da la scoula bilingua po gnir valüto scu exemplaric per ün'insrucziun plurilingua ed interculturala in üna societad cun püssas linguas e culturas.

Cumpetenzas equivalentas da tudas-ch e matematica

Ils resultats dal stüdi muossan cha l'instrucziun immersiva da rumauntsch e tudas-ch nun ho in üngüna maniera effets negativs süllas cumpetenzas da tudas-ch. Que as po constater a l'incuntrar cha'l's iffaunts da las scoulas bilinguas staun, per que chi riguarda las prestaziuns in tudas-ch, a pèr ed a pass cun lur conscolars da las scoulas monolinguas tudas-ch. In tscherts tests muossan els in media perfin cumpetenzas da tudas-ch pü otas.

Eir l'ipotesa cha las prestaziuns da las scolaras e dals scolar in matematica dependan da la lingua d'instrucziun nu vain confermeda dal stüdi. La valütaziun dals resultats tenor la lingua discurreda il meglder muossa a l'incuntrar cha quels sun absolutamaing congualabels in tuot las classes e tips da scoula. Que chi do però in ögl es cha'l's iffaunts dad otras linguas sun in tuot las classes ed in tuot ils champs da cumpetenza marcantamaing pü debels cun lur conscolars da lingua rumauntscha e tudas-ch.

Bunas cumpetenzas eir in rumauntsch

Il stüdi ho musso cha las cumpetenzas in rumauntsch a las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota sun in general, cun restriziuns in tscherts sectuors scu eir sül s-chelin ot, be poch pü bassas cun quellas da las classes da referenza. Bunas cumpetenzas in rumauntsch muossan impustüt scolaras e scolaras da la terza classa da las scoulas bilinguas cun ler. Potenziel da svilup do que però sün tuot ils s-chelins da las scoulas bilinguas, independentamaing da la lingua d'origin, in scriver e discuorrer. Üna da las grandas fermezzas da las scoulas bilinguas es la ricchezza dal

La Scoula ota da pedagogia dal Grischun (SAPGR) ho fat düraunt ils ans 2013–2017 per incumbenzo da las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota Bever, Schlarigna, Samedan e Puntraschna evaluaziuns i'ls rams rumauntsch, matematica e tudas-ch.

s-chazi da plects. Quel es cò significanta-maing pü grand cun illas scoulas da referenza.

Grand potenziel da la plurilinguited

La plurilinguited da las scolaras e dals scolar in famiglia e scoula ho ün grand potenziel per l'instrucziun da lingua. Scha vain garantieu cha'd existan bunas rischs almain in üna lingua po la plurilinguited in general avair effets fich positivs. Important füss cha'l's scolar e las scolaras gnissan confruntos eir cun las diversas linguas da lur conscolars e conscolars d'otras linguas e las imprendessan a cugnuescher, p. ex. in chanzuns e gös. Que correspundess eir als principis da la didactica da plurilinguited integrativa chi metta l'inscunter cun linguas e culturas i'l center da l'instrucziun.

Effets positivs dal rumauntsch pel svilup individuel

Il stüdi da la Scoula ota da pedagogia cumprouva cha las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota procuran in general per üna plurilinguited exquibreda e sun in quel sen üna püvalur per la societad. Güst in vista ad ün muond viepü internaziunel e multicultural paun ils iffaunts da scoula gnir preparos uschè fich bain als ans da giarsuned, ad üna furmazion cuntinueda ed a la vita professionela. Tenor ils resultats preschantos in quist stüdi nun es da tmar cha l'instrucziun plurilingua rumauntsch-tudas-ch hegia consequenzas negativas per l'avegnir dals iffaunts, anzi, ils avantags i'l muond professionel saron fich positivs. Ils iffaunts peran da resentir la plurilinguited in scoula scu inspiranta, ün'inspiraziun chi po mner perfin illa lingua d'origin a cumpetenzas pü otas cun in ün ambiant monoling.

* Manfred Gross, dr. fil., maina il ressort da plurilinguited da la partiziun Perscrutaziun & svilup a la Scoula ota da pedagogia dal Grischun ed es sto responsabel pel proget d'evaluaziun 2013–2017 a las scoulas bilinguas d'Engiadin'Ota.

CARICATURA L. FLEPP

Midada da zona per engrondir en l'avegnir in hotel en Engiadin'Ota

■ (cc) La regenza ha approvà la revisiun parziala da la planisaziun locala da La Punt-Chamuesch, concludida da la vischnanca ils 21 d'avrigl 2017. Uschia vegn la parcella da l'hotel transferida da la «zona d'abitar A» en la «zona dal vitg».

Tras quai vegnan ademplitas las premisas giuridicas per engrondir en l'avegnir l'hotel «Chesa Staila». En la «zona d'abitar A» vertenta na fissi betg stà pussaivel da sviluppar il manaschi da restauraziun e d'hotellaria in moda adequata.

La parcella da l'hotel «Chesa Staila» vegn transferida da la «zona d'abitar A» en la «zona dal vitg».

FOTO COMET PHOTOSHOPPING SCR/L/D. ENZ

LA QUOTIDIANA

Editura: Samedan Press AG
 Editor: Hanspeter Lebrument
 CEO: Andrea Mastiger

Schefredactor: Martin Cabalzar

Redacziun

Agentura da Novitads Rumantscha (ANR):
 Flurin Andry (fa), Augustin Beeli (abc),
 Andreas Cadonau (ac), Claudia Cadruvi (vi), Gieri
 Antoni Caviezel (gac), Annatina Filli (afi), Hans
 Huonder (hh), Susi Rothmund (sr), Gion Nutegn
 Stgier (gns).

Collavoratur redacziunals:

Giusep Capaul (gc), Lucas Deplazes (ld).
 Adressas redacziunals:
 La Quotidiana, Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
 tel. 081 255 57 10,
 mail: redacziun@laquotidiana.ch

Agentura da Novitads Rumantscha (ANR)

Via da Masans 2, 7000 Cuira,
 tel. 081 250 48 00, fax 081 250 48 03,
 mail: anr@spin.ch
 Surselva: tel. 081 936 47 00, fax 081 936 47 01,
 mail: surselva@anr.ch
 Engiadina: tel. 081 864 81 12, fax 081 864 81 22,
 mail: engiadina@anr.ch
 Surmeir: tel. 079 430 69 30, fax 081 684 32 82,
 mail: surmeir@anr.ch
 Schons: tel. 078 626 42 25
 mail: b.riedhauser@bluewin.ch

Editura Samedan,

Via Sommerau 32, 7007 Cuira;
 tel. 081 255 50 50,
 mail: verlag@samedia.ch

Servetsch d'abunents e da distribuziun:

Via Sommerau 32, 7007 Cuira,
 tel. 0844 226 226,
 mail abo@samedia.ch

Inserats

Samedia Promotion,

Via S. Clau Sura 11, 7130 Glion
 tel. 081 920 07 17, fax 081 920 07 18,
 mail: ilanz.inserate@samedia.ch

La Quotidiana cumpara tschintg giadas ad emna

Ediziun derasada: (Südschweiz cumplet)
 76 504 exemplars, Ediziun vendida 73 188 exem-
 plars (WEMF-SW-beglaubigt, 2016)

Derasaziun: 159 000 lecturs (MACH-Basic 2016-2)

Pretschs d'abunaments sut:

www.suedostschweiz.ch/aboservice

© Samedia